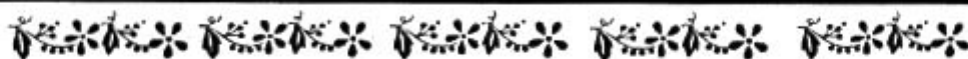

LART

IRODALMI FOLYÓIRAT

Csepeli Szabó Béla

Jégzajlásban

Egy bölcsőfaragó kis énekesmadárról

Uram Isten! Micsoda hó
kavarog ránk az ég alól!
S a szél tüskés bokraiból
lesurrogó, jeges folyó,
úgy dől végig a városon,
mint durrogva megáradó,
nagy zsák dió!
De kedvesem!
Bárhogyan is szakad a hó
s porzik a kő a tereken,
fenn, messze fenn a fenyvesen
már szikrázik a szerelem!
És odanézz!... Áttörve magát a szelen,
már ebbe a friss kertbe is
bevillant egy picinyke csíz!
Egy jókedvű kis ácslegény,
hogy szívünk tüzes ütemén
jól odavágva a fagynak,
egy hatalmas, zengő fény-dióból
Új Égboltot teremtsen
a Napnak,
s hogy a Földből
Új Bölcsőt faragjon,
e vajúdó, zúgó jégzajlásból
megszülető, kék szemű
tavasznak.

Németh Dezső Sirató ének

IN MEMORIAM
Polvet Rozália

*"átok veri a Tóti temetőt
anyám földházáról leszedték a tetőt"*

Egy nem ismert költő krónikája 1999-ből

Azért sírok befele folyó könnyekkel értetek is
mert elhagyott akarásom s a fekete lábakkal
cammogó sötétségből csillagaim behulltak
a feneketlen éjszakába
Dezideriusz siralmai I,1

elhagyott testvérek árva testvérek én jajgatok értetek
vas arcú csöndmadarakkal síró jegenyekűrtök hangján
köcsülkös Csobánc felé rikoltozó csizmás varjúember
jéggyöngyös tollain zokogó széllel együtt zokog lelkem
kiásták anyám fekete arcát csöndlelkét fényre dobták
én láttam meszes csontjain a rémület lángját - ásóval
átszúrt emléksívét fekete gumicsizmákkal taposták
/féreglelkű némbor siráma fajtalan zokogása bátyámért/
láttam bátyám koporsókarjait
ökölbe szorítva vágott a csókaruhás felé
megalázott emléke jussán koporsólábakkal rohan
a Tóti-hegy kölapockáin -
szamara üvölt szaros tomporára szédül
talán így siratja örökszellem gazdáját
rohanó koporsógazdáját ki elhagyott présházak
kármentőibe sír vagy hordók dongái alá rejtőzik temetetlen
bújdosóként mert nincs eltelve az
kit megsebez mások szenvedése
testvérei kétségbeesett árvasága
emlékanyjuk kivetése örök házából

sírgatok Tóti örökzöldek a temető kapujában
vándorló lelkű anyám árnyékkönnyecivel
mert immár elhagyatva megalázott gyermekek
sunnyitva járhatnak körül mint a tolvajok
gyáván megfutott hálátlan lelkek kik hagyták
megzavarni édesanyjuk álmát
megalkuvással színlelt igazságérzülettel
nézték kiszórt hamvait
mintha nem ő hordta volna gyermektestüket szíve alatt
mintha nem ő óvta volna gyámoltalan
életük a goromba világtól
mintha nem ő virrasztott volna lázas álmaik fölött
mintha nem ő aggódott volna botladozó elmenésünk miatt
mintha nem is anyánk csontjait dobálták taposták törték
volna össze mintha érzéstelen fatuskók lennének
akik köelmével élünk összecsugorodott kis világunk
szaros értékeit mutogatva egymásnak hogy kik vagyunk
de csak a semmi sugárzik szemeinkből
megtagadott őseink nélkül ócska tárgyakká válunk
s a könyörtelen idő rozsdás fogai alatt megroppant életünk
a semmibe szédül

apám anyám lábszárcsontját kapva fenyeget felénk sírkő-
lován kardként lóbálva vágta Keszinek Tördemicnek
Pestnek Tolnának Marcalinak veri lábaink nyomát anyánk
csontlábával s világvég-akarattal kibontott halálcsond
szívárogoz át agyunkba lelkünkbe testünkbe -sebeink fájása
így sírok én így zokogok mint suhogó vándormadarak üzött
égi úton áttörve gyászfelhőkön a végtelen idő karmát
érezem hátamba vágva púpos hegyek között -ahol születtem
a hegyek medencecsontjaiból kiálló
fenyők kiabálnak Szula elkorcsosodott akácainak mert
nincs megbocsátás csak a csillagok halálugrása
a végtelenbe -

apám halállova nyert a mélyárokból
rókaszimattal járja körbe döglött Lapsi kutyánk a kertet
keresi gazdaasszonyát a velőcsont-asszonyt
aki bádogtányérjába rakta szeretetét

anyám ködhálóingben oszon
könnyével mosogatja el a hold bemocskolt réztányérját
s rejtőzik esőpamutból kötött felhők mögé
kibontott lelkével örök kárhozatba döntve -
a Szulanő döllyösen ül retkes trónszéken
kétes nyerege örömen dagadva befelé mormol öntudatlanul
csepőte lánya zsákba vitette volna énvelem
anyám csontjait - jaj Istenem!
világosítsd meg a bugris elmémet!
Mózes csipkebokrán égesd meg a döllyös boszorkányokat
akik holtak arcáról lopják le az emlék fehér virágait
s a templomi csöndességet fölverik pengő lapátokkal
s mint megkegyült szél forognak önmaguk körül
ki védi meg a holtakat
Isten légalakja átröpül fölöttük
hiába a kereszték mutatoujja hogy egyszer te is
a fekete csönd részese leszel és téged is kibonthatnak
bűntetlenül -
aki a holtakat nem tiszteli nem érdemli meg az életet

elvégeztetett hát: csöndpolgármester csöndjegyző
csöndhivatal csak a mélység madarai
jajgatnak rettenetes imákat
Isten-bíróig nem hallatszák el zokogásuk
csak a Tóti-hegy zokog velük
árvalányhajás homlokáról visszazokog a templom harangja
sziklái vér csordul ki a nyugvó alkonyatra
anyám csontkezeit összetéve imádkozik az élőkért:
apró kis görnyedt anyáinkért a gyöngéjárású nagyapáink
életéért a fiatalok boldogságáért a betegekért
a jókért a rosszakért mindenkiért az állatokért bogarakért
füvekért virágokért a tüskés gyomokért a rezsztető
levelekért a csúszó-mászó férgekért: értünk
akik semmit sem tisztelünk már
mocskos világi gondjainkban

"Ézért sírok én; szememből, szememből víz folyik alá,
mert messze távozott tőlem a vigasztaló, aki megélesszen
engem; fiaim elvesztek, mert győzött az ellenség."

*Egy ismeretlen vándor-költő krónikájából
Jereniás siralmi I, 16*

T. Ágoston László

Állam Bácsi születésnapja

- Jó napot! - billentette meg a kalapját Józsi, az átlag magyar állampolgár.
 - Jó napot! - fogadta a másik elmélázva. - Ismerjük mi egymást?
 - Valami rémlík - gondolkodott el Józsi. - Mondja: nem járt maga a Hóvirág utcai óvodába?
 - Nem, nem - szabadkozott a kérdezett. - Én Lebédiában töltöttem zsenge gyermekéveimet.
 - Érdekes, pedig meg mertem volna esküdni rá, hogy együtt lestük meg a dadust az öltözőben. Csipkés, fehér bugyija volt. Így se ugrik be? Hmm... Megvan! Kunigunda utcai születésnapja. Maga volt az az üvöltős, akit vasvillával hordtak szopni...
 - Ne izetlenkedjen, kérem, én Etelközben születtem!
 - Na és? - rándította meg a vállát Józsi. - Én meg a Julcsa közben, mégsem hordom így fönn az orromat.
 - Mondja: protekciót akar szerezni nálam, vagy netán zsarolni akar valamivel?
 - Én, magát? - nevetett föl hetykén Józsi. - Hát tudja ki vagyok én? Nekem még a lányok is előre köszönnek a türelmi övezetben...
 - Rendben van, én elismerem az ön nagyságát, ön meg tartassa tiszteltben a koromat!
 - Én a te korodat? Hogy oda ne rohanjak!... No, ide figyelj, öcsi! Ha annyira kivagy a koroddal, vedd tudomásul, hogy én már Nagy Imre újratemetésén is felnőttként vettem részt. No, ki megy gyufáért?
 - Te, kedves fiam, mert vedd tudomásul, hogy a Nagy Imrét én temettettem újra. Sőt, már a celláját is én finanszíroztam, csak akkor még nem viseltem szakállt, csak pufajkát, meg a homlokomon vöröscsillagot.
 - Cö, cö... Ezt akárki mondhatja. Én már húsz éves koromban kiváló dolgozó voltam, mert a mutter volt a szakszervezeti bizalmi. Te, ide figyelj! Van nálad valamilyen igazolvány? Én nem hordok magamnál, mert bliccelni szoktam a BKV-n, és nehogy megtalálja az ellenőr.
 - Én már minden járművön ingyen utazom - biggyesztette le az ajkát a másik.
 - Te, ez komoly? - csodálkozott el az átlag polgár. - Ne szórakozz már, haver!
 - Én nem szoktam szórakozni, kérem! Nézze meg, itt van az anyakönyvi kivonat, egyenesen a pápa öszentségétől. Az idén töltöm be az ezredik éveimet.
 - Te! Azt mondd, hogy idejött a pápa, hogy téged megkereszteljen? No, ne hülyéskedj már, öreg! Nem szoktál tévét nézni? Hát még az Orbán Viktornak is magának kellett kivinni a feleségét, meg a gyerekeit Rómába, pedig ő sokkal jobban néz ki nálad... Nem is beszélve arról, hogy fideszes! Komolytalan vagy te, haver!
 - Hát tulajdonképpen az úgy volt - magyarázta az öreg -, hogy elküldte Istvánnak a koronát...
 - A pápa. Csak úgy ukmukkfukk, elküldött egy koronát... No, idessüss, haver! Én már három levelet is írtam neki, hogy küldjön néhány forintot vagy lírát, de akár dollárt

vagy a márkát is elfogadtam volna. És tudod, mit válaszolt? Azt, hogy majd imádkozik értem. No... aztán nem is vagyok katolikus. Ennek a Pistának meg csak úgy első szóra koronát küldött...

- Már megbocsásson - fortyant föl az öregúr -, de én nem fogok ilyen alapvető történelmi tényekről vitatkozni magával! Olvassa el a történelemkönyvet!

- Nem kifejezetten jó ötlet - komorult el Józsi -, mert én már az iskolában is dislexiás voltam, azóta meg különösen. Gondolhatod, ha már az adóbevallásomat is az asszony hamisítja... No meg aztán melyik történelemkönyvből olvassam föl? No, nagyokos, te tudod, melyik az igazi? Különben a pénzt is csak úgy tudom olvasni, hogy Mátyás király vagy Bethlen Gábor van rajta.

- Hej, azok voltak a szép idők! ... Mátyás, meg a fekete seereg... A lábaimnál hevert Bécs... Akkor még volt tekintélyem Európában...

- No látod, ez az. Régebben nekem is nagy tekintélyem volt az asszony előtt. Most meg kinevet, ha elkezdek vetközni. Azt mondja, olyan vagyok, mint az elfogyó hold bús őszi éjszakán. És még nevet is rajtam...

- Eleinte a török áfium ellen is volt orvosság...

- Azt elhiszem, de tudod, mibe kerül manapság a fekete piacion egyetlen szem viagra? Hát lopom én a pénzt? Jó, hát ha lehet, akkor lopom, de manapság már az sem az igazi! Képzeld el, hogy egyes biztonsági örk fegyvernek látszó pisztollyal sétálgatnak a bankokban. Aztán ha az embernek netán mégis sikerül valamelyik pénztárlakon beadni a nejlonszatyrot, üresen kapja vissza, mert a dohányt már elvitte a vezérigazgató végkielégítésként, vagy átutalták a bécsi leánybanknak. Apropó! A te adóbevallásodat ki szokta hamisítani?

- Többnyire a Parlament, de az is előfordul, hogy a Pénzügyminisztérium.

- Ó, hát így könnyű, ha az embernek még felesége simcs...

- Feleség... puha pihe ágyikó... - érzékenyült el az öreg. - Tudod te, Józsi, mi az igazi szerelem?

- Honnét a rossznyavalyából tudnám, amikor nős ember vagyok. Azt hiszed, van nekem arra időm? Még ha lenne is letagadnám... De ha jól hallottam, eszedbe jutott a nevem. Akkor hát mégiscsak ismerjük egymást valahonnét...

- Félig. Mert, hogy én ismerlek téged az adóhivatalból, meg a bírósági aktákból, sőt a statisztikai hivatal is nyilvántart, de te csak a neveddel találkozol. Minden hivatalnok az én nevemben intézkedik.

- Te jószagú úristen! - képedt el Józsi. - Csak nem te vagy az Állam Bácsi? És tényleg ezeréves vagy? Te! Tudod mit? Bíz' Isten, nem nézel ki többnek 980-nál. Frankón! Ha én mondom elhíheted. Sőt, tudod mit? Ha elfelejted, amit az adóbevallásról mondtam, akár huszonöt évet is letagadhatsz.

- Hát, nem is tudom... Kicsit kevésnek tűnik. Én akár százat is szívesen letagadnék, de ötvenet mindenképpen.

- Lásd, kivel van dolgod, megadom. Sőt lehet még egy születésnap kiánságod is. Mit szeretnél?

- A vén Európát, a gyönyörű nőt.

- Mindig tudtam, hogy kifícamodott izlésed van, de hát egyszer ezeréves az ember...

- Miért mondd ezt, hiszen ezer éve csak utána epekedem.

- Tudom. Már akkor is csak öt akartad, amikor bika képében elrabolta Zeus. Aztán jött Hannibál az elefántjaival, ró-

maiak légióistul, az oroszok lesarlózták, aztán megkalapálták... Nem kívánnál inkább egy hamvas szüzet?

- Á, nem. Nincs már nekem ahhoz türelmem, se viagrám... No, meg hát ebben már nem is csalódhat az ember.

- Hát ez az, én is így vagyok a Rozállal. Bármit várok is tőle, annál csak jobb lehet.

- Néha azért úgy elgondolkozom, milyen viharos is volt ez az ezer év, te, Józsi! Ott volt ez a Koppány, meg a Vata...

- Hát bizony, az veszélyes időszak volt nálunk is, de mióta divatba jött a szárnyas betét, sokkal tisztább a fehérségem.

- Aztán jött a tatár, török, német, de végre megnyugodhatunk a NATO ernyője alatt. Érzed? Még a szél is egyhében lengedez, Józsi!

- Hát, hogy pont erre nem gondoltam... Szentül meg voltam győződve, hogy babot főzött a szomszédasszony. No, de megyek is, ledobom az erkélyről a kreptomániát!

- Várj még, Józsi, ne kapkodd el a dolgot! Jó lehet az még papírzsebkendő helyett piszke papírnak. A születésnap ünnepségen majd azzal töröljük föl az örömkönyveket.

- No, ez a másik dolog, mert hogy a Biblia is azt mondja, hogy legnagyobb öröm a gyermekáldás. Tegyük föl, hogy a tiéd lesz ez az Európa. Ő is túl van már a serdülő koron, te sem vagy kifejezetten kamasz...

- Na és? Mit akarsz ezzel mondani? Nem tetszik a választásom?

- Ugyan már, hogy mernék én ilyent mondani? ... Csak tudod, az volt a helyzet nálunk is, hogy ... szóval jóképű, fiatal szomszédaim voltak, aztán ... Én meg elég sokszor jöttem haza fáradtan a munkából... meg a kocsmából is...

- Értem mitől féltesz, Józsi. Csakhogy én ezer év alatt megtanultam, hogy inkább legyek benne félig egy jó üzletben, mint nyakig a rosszban.

- Ez igaz - mondta Józsi egyetértően bólogatva -, csak az nem mindegy, milyen hosszú az ember nyaka.

Lelkes Miklós

versei

Ötvenhat

Szájtátiak. Szónokol valaki
a múltból, s a mai Hazudós Lali,
s a Gög- király álszent képe ragyog:
- Imádkozzatok, s rám szavazzatok!

Kép és hang együtt. Szétfröccsen a sár.
Nagyeurópás, tarka papagáj
rikoltja buzgón mit a gépezet
csábos dollárkezeléssel beletett.

Igen. A múltra ráfröccsen a sár,
s a nem-úgy-voltból úgy-voltat csinál
ravasz prókátor, mókás róka és
múltból-jelenből jött sok más csibész.

Forradalom? S az eredménye - ez?
Recseg, forog a sok-sok nanglemez,
de tény az tény, s hamis szónál a szó
világosabb: büntetlen a csaló,

"jogállam-ban", mint hal a vízben, él,
de alamizsna csupán csak a bér
annak, aki most dolgozik, - de hát
hol is kereshetné az igazát?!

Forradalom? Most felszín, cifraság
címer, zászló, - az igazi hazád
hol is keresd? Hol van az a haza?
S ez most melyik mammutcég gyarmata?!

Forradalom? Ki e jelenre néz,
s tudni akar, tudja: sok rossz színész
egy rossz drámát játszik neked, nekem,
- de ez csalás csak, nem történelem.

Különös ősz

A szilva édes kékje meghasadt,
míg légbe szállt fehér láng-pillanat,
s arany-tűz lobbant ág-árnyakon át, -
észrevétlen kitágult a világ.

Legszebb az ősz ha benne nyár vakít,
s míg tücsökhúr sirja fájdalomt,
s nagy tükörben szívnek könnyecsepp zenél,
- őszi nyárból szemedbe néz a tél.

Legszebb az ősz ha benne végtelen,
s fényre lesz minden, addig fénytelen,
s a lelkeken új táj ragyogtat át
egy gyönyörű és kegyetlen csodát,

mikor pogány s nem-pogány istenek
átölelik hitetlen szívedet,
s az elmúlásra égő méz csorog,
s az almafákon édenkert-dalok.

A legszebb őszben nyár, s hóarcú tél,
a legszebb őszből életünk zenél,
volt-életünk, fájó tücsök-magunk,
s végül hullt levél szélén hallgatunk.

Különös ősz ez. Aranytűz lobog,
s a boldogok is boldogtalanok.
A nagy tükörből könnyecsepp sir, zenél,
s az ágsötétbe belekap a szél.

Most keresem sehol sincs-életem,
hogy szilva kékje mesélget nekem.
Mesél, de édes kékje meghasadt,
míg légbe száll fehér láng-pillanat.

Különös ősz! Benne a végtelen,
de csak véges dalol neked, nekem:
sajgó tücsökhúr, tükros könny-zene,
elmúlások mosolygós istene.

N. László Endre

A sziget

"Az ember csak addig egyéniség,
amíg nem üvölt együtt a farkasokkal!
Aztán már lehet bármi, lehet minden,
csak egyéniség nem lehet sohasem..."

NLE

Tíz éve... igen, három nap múlva lesz pontosan tíz éve, hogy ezen a szigeten raboskodom. Arra már nem is emlékszem, hogy miért hoztak ide az egyenruhások, akiknek inkább ugatáshoz, mint emberi nyelvhez hasonló beszédét alig értettem, hogy mi is volt a bűnöm, s mi az mindmáig. Csak egy, csak egyetlenegy baljós szó morajlik fel bennem újra és újra, egyetlen átkozott szó:

...Államellenes...

Egy szó, de hányszor, hány ezerszer?

Pedig nem is az a lényeg, hogy miért, hanem az, hogy fogoly vagyok, hogy rab vagyok ezen a szigeten. És nem is egyedül, hiszen az egyetlen helyiségből álló házikóban velem lakik a feleségem is. Talán nem is rabság, inkább számozatás ez...

Minden héten, pontosan ugyanazon a napon, ugyanabban az órában jön ugyanaz a helikopter és a ház elé ledob egy csomagot. Nem éhezünk, nem fázunk, de foglyok vagyunk! Jó a levegő, csend van, süt ránk a nap, és a feleségem nagyon boldog. Neki ez a sziget maga az Éden, ha nem hozakodom elő gondjaimmal.

S egyre ritkábban teszem!

De ő tudja... Tudja, hogy egyre gyakrabban, egyre többször gondolok a menekülésre, hogy naponta körüljáróm a szigetet. /Ezt ő egészségügyi sétának nevezi./ Keresem a menekülés útját, látni szeretném a szárazföldet, de eddig még egyszer sem sikerült megpillantanom. Mintha köd, pára vagy füst borítana arra mindent... És azt is tudom, hogy a mi szigetünk egy különös tó közepén van.

Talán úszva kijuthatnék innen!

Egyedül... Talán...

Dermesztően hideg a tó vize. Kristálytisztának látszik, de még sohasem láttam benne halat vagy békát, soha nem láttam, hogy akár egy madár is ivott volna belőle. A tó vize undorítóan benzinszagú! Mi is a ház előtt álló kút vizét isszuk csak.

Már hányszor próbálkoztam, Istenem!

De sohasem sikerült...

Pedig először nagyon bíztam a sikerben. Amikor -szinte jégge dermedten- kívánszorogtam a partra, a homoksávon sehol nem fedeztem fel a lábnyomaimat, amit az én szigetem gyűrűként vett körül. A vízparttal párhuzamosan sima utat tapostam ki tíz év alatt a parti fűvenyen.

S ott, ahol partra léptem, nem volt lábnyom!

Ujjongtam, rekedtre ordítottam magam:

- Sikerült! ... Sikerült! ... Szabad vagyok! ...

Elindultam egy irányban, s egyre távolodtam a tóparttól, hogy emberekkel találkozzam, városba, faluba vagy akár egy tanyára érjek, aszfaltozott műutat találjak, melyen gép-

kocsik száguldoznak, hangszórót vagy gyárszirenát halljak... Bármit!

Itt-ott cserjék, kisebb facsoportok, füves síkság, és sehol senki, semmi... Sehol út, sehol ösvény!... S amikor aztán a kimerültségtől leroskadtam, egy közeli facsoport mögött füstöt pillantottam meg. Órákba telt, amíg elvánszorogtam odáig. S oly ismerősnek tűnt a kis házikó!

Pontosan olyan volt, mint a miénk! Kétségbeesett ordítással rúgtam be az ajtót!

Az asztalnál a feleségem varrogatott...

Rémült csodálkozással meredt rám:

- Mi van veled?... Hol bolyongtál egész nap?

- Ez nem lehet! ... Ez nem lehet igaz! - ordítottam eszelősen.

- Mi? ... Mi nem lehet igaz?

Odatántorogtam az asztalhoz, felemeltem a lámpát, és a feleségem arcába világítottam vele. Ő volt az! Még az anyajegy is ott volt a bal halántékán. És még sem volt az, akit én reggel a szigeten hagytam!

A házban ismertem minden szöveget, minden padlórepedést. Aprólékos gonddal átvizsgáltam mindent. Bíztam abban, hogy találok valamit, ami engem igazol. Ami igazolja azt, hogy nem vagyok ugyanott, ahonnan ma reggel elindultam. Hiszen a sziget egyik csücskétől a másikig pontosan, mindig nyolcvan perc alatt értem el. S ma a víztől a kunyhóig legalább öt-hat órát gyalogoltam!

De itt minden egyezett, hajszálnyira egyezett!

Kétségbeesetten hagytam abba a vizsgálódást és leültem az asztal mellé. Nem néztem rá, de éreztem, hogy az asszony minden idegszálával figyel. Az agyam úgy dolgozott, mint egy elektronikus számológépsor. S közben egyre azt ismételttem magamban, hogy ki kell derítenem az igazságot. Bármi áron, az életem árán is! De hogyan?

- Asszony!

- Tessék, - hagyta abba a varrást.

- Ez egy sziget, ugye?

- Igen, ez egy sziget, a mi csodálatos szigetünk, - bölintott és várakozóan nézett rám.

- Biztos vagy benne?

- Biztos, hiszen számtalanszor körüljártuk már. S ezt te is nagyon jól tudod.

- Jó, akkor holnap ismét körüljárom...

- Jó, járd csak körül, - mondta halk sóhajással, és folytatta munkáját.

Nemsokára lefeküdtünk. Sokáig nem aludtam el, s nem aludt el ő sem. De nem szóltunk egymáshoz. Csak két-három órát alhattam. Reggel elindultam, hogy körüljárjam a szigetet. A tóparton rábukkantam arra a helyre, ahol kímásztam a vízből, de a homokba taposott útnak nyomát sem találtam!

Lúdbőrözni kezdett a hátam, a fogaim hallhatóan verődtek össze: EZ A SZIGET NEM AZONOS AZZAL A SZIGETTEL!

- Ezt most már éreztem, biztosan tudtam.

- De hát a ház, az asszony?!... Egyiket is, másikat is jól ismertem. Minden porcikájukat. De hiszen ez merő képtelenség! Ez maga a téboly! Megőrültem volna? Kiúsztam a szigetről, egyetlen egyszer úsztam át a tavat! De hát akkor hogyan jutottam vissza a házukba, a feleségemhez?

Ez a sziget - sziget, de nem ugyanaz a sziget!

Egyedül csak az bizonyítja ezt, hogy eltűnt a szigetet övező, jól kitaposott ösvény! Körüljáróm újra, meggyőződöm róla mégegyszer. Holnap a házikót vizsgálom át nappali fényénél, azután az asszonyt... S ha nem jövök rá semmire, kivallatom. És beszélni fog, akár akar, akár nem!... Képes vagyok mindenre, hogy megtudhassam az igazságot.

Meg kell tudnom, van-e ezen a szigeten egy tó és abban a tóban egy sziget, mely ugyanolyan, csak talán kisebb... S a szigeten egy ház, az is ugyanolyan, mint ez... A házban egy asszony, az igazi feleségem, aki ugyanolyan, mint ez, és mégis más...

Ha ez a sziget ugyanaz, három óra alatt körüljáróm, ha szívetek! Ha ez a sziget ugyanaz, húsz percig tart az út a háztól ideig! Mennyi idő alatt értem ide most? Valahogy sokkal hosszabbnak tűnt az út! Lássuk csak, hány óra van most? Mindjárt kilenc. Tehát pontosan délre kell ide visszaérnem. Ide, ahol még jól látszanak a nyomaim, ahol tegnap kiléptem a partra...

Elindultam. A kristálytisztának látszó, de benzinbűzű vízben egyetlen halat sem láttam. Egyetlen madár sem ivott belőle. S olyan hideg volt, mint a jég...

Már régen elmúlt dél. A nap egyre lejjebb szállt, aztán feljött az első csillag. Még mindig mentem, de csak nem értem vissza arra a helyre, ahol tegnap kimásztam a vízből. Találomra nekivágtam a szigetnek, - ha sziget egyáltalán - és éjfél is elmúlt már, amikor megláttam a házam világító ablakát...

Az asszony rám nézett, de nem kérdezett semmit. Szótlanul tette elém az ételt, majd tett-vett körülöttem.

Én törtem meg a csendet:

- Biztosan tudod, hogy egy szigeten vagyunk?

- Tegnap ugyanezt kérdezted... Miért?

- Mert tudni akarom, sziget-e ez?

- Sziget. Körüljártuk ketten, körüljártad egyedül, s ha jól tudom, ma is körüljártad...

- Nem sikerült körüljárnom!

- Hát akkor...?! Azt akarod mondani, hogy ...

- Hogy ez nem ugyanaz a sziget!

- De hát akkor... Az Istenért, mit beszélsz te itt összevissza?! Hogy ne lenne a sziget ugyanaz?

- Mert te sem vagy ugyanaz!

Elhallgattam. Már feküdtünk, amikor feltettem neki a következő kérdést:

- Van ezen a szigeten tó?

- Együtt láttuk, hogy van egy kis tavacska, és benne egy még kisebb sziget. De milyen sziget, milyen tó? Hiszen ez a mi szigetünk is olyan kicsi. Éppen csak kettőnknek elég...

Egy tó és benne egy sziget. Ha tó egyáltalán. Ha a sziget sziget egyáltalán. A szigeten egy ház, és a házban egy asszony, aki... - hirtelen elhallgattam, mert majdnem kimondtam már, - aki olyan, mint amilyen te vagy, de talán ő az én igazi feleségem...

Hallottam, éreztem, hogy a mellettem fekvő asszony sírásal küszködik... Miért? Hiszen nem fejeztem be a mondatot!... Mégis megértette, amit elhallgattam... S akkor nagyon megsajnálta. Magamhoz húztam és csókolgatni kezdtem. Éreztem, hogy könnyes az arca. Visszacsókol. Aztán sokáig szeretkezünk, mint valamikor nagyon régen. A karomban aludt el. Reggel mosolygós, derűs arccal ébredt. Boldognak és teljesen őszintének éreztem.

Ám a gyanakvás már nagyon mélyen belém fészkelte magát. Gyanakvó szemmel néztem, de - az éjszakára gondolva - palástoltam gyanakvásom.

Nemsokára elindultam a sziget belseje felé...

És akkor végre megtudtam!

A szigeten sziget... Azon a szigeten ismét egy sziget, és azon is. Így a végtelenségig!

Ha elindulok a szigetről -bármelyikről- kifelé vagy befelé, ha átúszom a tavat százszor és ezerszer, mindig egy pontosan ugyanolyan szigetre érek, melyen egy ugyanolyan házban egy ugyanolyan asszony fogad, ugyanúgy, aki hajszálnyira olyan, mint a feleségem... S azon a szigeten is egy tavat találok, közepén egy szigettel, egy házzal, egy asszonnyal, akinek a bal halántékán egy anyajegy van, pontosan ugyanolyan...

En magam is egy sziget vagyok. Minden sejtem egy-egy sziget, egy-egy tó közepén. S minden szigeten ott vagyok én, ott a házikó, a házikóban az asszony... Kifelé vagy befelé indulok el a szigetről vagy önmagamból-önmagamba, mindig ugyanoda jutok vissza... Milliószer ismétlem meg önmagam, ismétlődik a sziget, a ház, az asszony...

S nincs egy út, melyen tarka autók száguldoznak, nincs egy ösvény, melyen eljuthatnék egy városba, egy faluba, más emberek közé... Hallanék harangzúgást vagy gyárszirent...

De hát kíváncsi vagyok egyáltalán rájuk?

Kitaszítottak maguk közül, pedig én ártatlannak éreztem magam. Miért kíváncsnak vissza közéjük? Nagyon jól megvagyunk mi itt egymással; az ezerféle asszonnyal, aki mindig és mindig ugyanaz, az ezernyi házikóval, a szigettel, tóval, melyek mindegyike más és mégis ugyanaz...

Főlöslleges a további keresés!

Arcnélküli rendőrök hoztak ide bennünket.

A hatalom emberei mindig arcnélküliek...

A hatalom is az!

Nem várom őket, de ha majd mégis értünk jönnek, melyik énünket találják meg itt az ezer és ezer szigeten? Melyik tiltekozó, ide örökké visszavágyó és visszatérő énünket viszik magukkal azok, akik a hatalom szolgálai és mégis uralkodni akarnak rajtunk - ostobán és vakon?

Nem várom őket. Élni akarok, mert élni kell! Ahogyan a madarak élnek, a fák és a virágok élnek... Boldogan kell élni, amíg lehet, amíg értünk nem jönnek a hatalom csahosai, hogy visszavigyék az ezernyi ezerből egyetlen énünket, mert ők csak egyetlenegről tudnak... Eljön érte a helikopter, hogy visszavigyen bennünket az embertelen betonvadonba, ahol nincs és nem is lehet igazi csend, igazi boldogság!

A csend, a boldogság itt van, ezen a szigeten, de nem mondom meg még az asszonynak sem. Erre mindenkinek magának kell rájönnie... Ezen az ezernyi, milliónyi szigeten... Itt mindenki megtalálja a maga szigétét, a maga házikóját, a maga asszonyát... Mindegyik olyan, vagy majdnem olyan, mint a többi. Tehát nincs ok a gyűlölködésre az irigyeskedésre, a harcra és a háborúra!...

A csönd, a boldogság itt van, ezen a szigeten.

A csönd, a boldogság bennem van, kettőnkben van. Végre, hosszas keresés után, rátaláltam... De milyen hosszú utat kellett megtennem ideig?

- Nézd csak, kedves, mennyi virág van itt!...

- Csak most látod?! Hiszen eddig is... itt mindig... De te eddig semmit nem láttál, és még most sem látsz mindent.
- Mit?... Mit nem látok?
- Azt sem vetted észre, hogy gyermekünk lesz...

Baráti Molnár Lóránt

versei

Búcsúpillantás

Wimmer Máriának

a parkban
a késő őszi szél
vizes lepedői
emlékszem
ágyadban
egyetlen támaszunk volt
a nyári ezüst-hold
de holnap reggelre
végleg kiapadok belőled
/és kezvedbe szórom
maradék emlékeimet/
valaki majd csak lesz
aki velem telik meg
benned
valaki majd csak lesz
aki veled telik meg
bennem -

Karácsonyi ima

... és melyik utcán
járok én már? -
- fényre, békére éhesen;
merre az otthon,
hol az ember
otthontalanul megpihen...

... és hol az a ház
a karácsony-éjben,
mely befogadja a világ
vándorait
és eléjük teríti
kifogyhatatlan asztalát...

Kondor Jenő

versei

Hiába-advent

Iszonyú felhők jönnek.
Jégesőik fájnak.
Jézuska várásomban
királyaim fájnak.

Gyertyáim füstjében
megfullad a láng:
dermedt utaimon
reészkető virág.

Elszabadult a szél.
Guggol a kaloda.
Álmom vágyaival
játszik Kalamona.

Érleld kenyérré

Diószín hajadon
áttört sugárban
libben a napfény

kévéként szedem
s rakom keresztbe
búza-aranyod
minden mosolyát
kezved hazatértét

rakom csomókba
vesztett vágyainknak
pelyva-hordalékát -
szem pereg róluk:
élet-osztalék

tarsd meg s érleld
kenyérré szerelmünk
kovász-maradékát

Árva ének

Fészek ül az ágon.
Jéggel verte a tél.
Csókos vágyaimra
rálelt a szél.

Tört fákon madarak.
A hajnal nem ébred.
Fény nélkül, télutón
elárvul az ének.

Dr. Domonkos János

Lovran

Ódon tengerparti városka a Kvarner-öböl partján, ahol a természet és az építészet elszakíthatatlan kapcsolatban áll egymással.

Tengeri fürdő és klimatikus gyógyhely Horvátországban. Innen a tengerpartról vezet a legrövidebb út az 1396 m-es /Mt. Maggiore/ Uckára.

Az egykori Laurina büszke értékes műemlékeire, de nevezetesen a város közeli szelídgesztenye erdőinek termése, messze földön híres a lovrani maroni s a különleges zamatú cseresznye, vagy a terjedelmes babérfák által árasztott, a város minden zugában érezhető jó fűszeres illat.

Lovranba Magyarországról is sokan térnek vissza, mert úgy érzik ez az igazi nyaralóhelyük. Ehhez az éghajlaton és a természeti szépségeken kívül a vendégszerető lovraniak is hozzájárulnak, akik mesterek a halak, rákok és kagylók elkészítésében, s nem engedik, hogy a vendégeik elfelejtsék, hogy az Adriai tenger partján vannak.

A Horvát Köztársaság fiatal, európai, demokratikus parlamentális ország. /Horvát-Szlavonország, 1918 végéig a magyar szent korona országainak részét képező királyság volt, majd 1920 óta Jugoszlávia része./

1991-ben a horvát országgyűlés kihirdette az ország függetlenségét és szuverenitását és kivált Jugoszláviából. 1992. máj. 22-én az ENSZ teljes jogú tagjává fogadta a Horvát Köztársaságot. Népe az európai polgárosodás és történelem részeként ma Magyarország jó szomszédja és barátja.

A Kvarner- /Rijekai-, Fiumei-/ öböl északi sarkában találjuk Horvátország és az Adria legnagyobb kikötőjét Rijekát /Fiumét/, a fontos ipari-kereskedelmi várost és kulturális központot. Kikötője a tengerrel nem rendelkező országok /így Magyarország/ részére is jelentős forgalmat bonyolít le. A személyhajó-forgalomban is fontos; sok nemzetközi hajójárat is felkeresi.

A Fiumét érintő vasútvonalak közül az északnyugati irányban haladó Isztria városaival, továbbá Ljubjanával és az olasz területeken fekvő másik nagy adriai kikötővel, Triesttel biztosít összeköttetést, míg a keleti irányba vezetett vasútvonal Zágrábbal és ezen keresztül Budapesttel.

Fiumétól nyugatra a keskeny partszegély bársonyszalagján mint a gyöngyszemek, a Kvarner híres üdülő- és fürdőhelyei: Abbázia /Opatija/, Ika, Lovran, Medveja sorakoznak, majd az Ucka hegyvonulatán túl az Isztriai-félsziget változatos tájai következnek.

Abbáziától 6, Fiumétól 19 km-re levő Lovran a Kvarner fürdőhelyei rangsorában Abbázia mellett a második helyet foglalja el. Nem halamas üdülőkombinát, hanem meghitt, kis fürdőhely a tengerparti kisvárosok megannyi kedves jellegzetességével.

Az Adriai-tenger, a Földközi-tenger hatalmas öblének tekinthető beltenger /sótartalma a többi tengerekéhez viszonyítva aránylag magas/ partján fekvő Lovran korát tekintve régebbi, idősebb, mint a rohamosan nagyra nőtt Abbázia. Üdülői helyén egykor római villák sorakoztak. A középkori megerősített településre ma bástyája, városkapuja, a

főtéren XV. századi templom /szentélyében gótikus freskótörredékkel/ emlékeztet.

A középkori falak, kövezett utcák, ősrégi homlokzatok tanúsítják azt az időt, amikor az emberek még azzal a szándékkal építkeztek, hogy az épület ne csak az építőt, hanem sok jövő generációt is túléljen. Így a régi városi utcácskák sétálva régmúlt időkbe kalandozhatunk, s egy pillanatra megfedelkezhetünk a máról.

Lovranban sok szép új ház is található. A lovrani vendéglátók házait magas kategóriájú, a vendég minden igényét kielégítő családi panziókká alakították át.

Az óriás virágú magnóliákkal, pálmákkal, mandulafenyőkkel, örökzöld tölgyekkel, cédrusokkal beültetett parkokkal, díszkertekkel körülvett pompás villák, a egykori téli rezidenciák vagy nyaralók, ma előkelő, luxuskategóriájú hotellek, amelyek a legigényesebb látogatókat is kielégítik. Szinte nincs is olyan szálloda, amelyből ne lehetne a szép tengerre látni, s ne lenne látható a környezet gazdag növényzete, a buja növényzet zöld kelleme. A szálloda vendégei szébnél-szebb teraszokon szórakozhatnak, ahol a forró nyári éjszakákon remek zene szól. Akik viszont hajnalig akarnak szórakozni, diszkóklubokban vagy éjjeli mulatókban találják meg a kedvükre való. A parton, naplementekor halászszerencsére várni: gyógyír lehet a léleknek.

Talán csak azok akadnak rá, akik a csönd kék világában rejtett szépségek és soha nem látott csodák után kutatnak. A forró nyári napsütésben a lovrani tengerparton mindenki rátalálhat a megfelelő helyre, akár a korszerű szálloda medencéje mellett, vagy közvetlenül a parton, ahol a kavicsos strandra és a végtelen idők óta simára mosott kövekre nap mint nap visszatérnek a nyaralók. Vannak akik minden nap más helyet keresnek, mert az újonnan felfedezett mindig szebb a korábbinál. Külön élvezet kora reggel, mikor a város még alszik teniszezni, vitorlázni, motorcsónakázni, vízisízni...

Lovran, Liburnia e részének régi-régi történelmi jellegzetességei máig élnek s felismerhetők. Csónakjaikkal tengerre induló halászok a régi halásztelepülés hagyományiról tanúskodnak. A festői kis környékből falvak, a szőlőkben szorgoskodók, a vörös isztriai föld, mely évszázadok óta táplálja az itt élőket, mind a múlt figyelmet érdemlő jelei.

A régi városka keskeny kis utcáin és az udvarokban tett séta alkalmával érezzük az egykori élet lüktetését. Érdemes szemügyre venni a bástyát. Lemenni az öreg lépcsőkhöz a kikötőig. Megtekinteni a városkaput, a Szent György plébániatemplomot: bejárata feletti félkör-alakú mezőben a sárkányölő Szent György itteni ábrázolását, s bent a freskókat, legendákat, a galgólita írás maradványait, s bekukkantani a Szentháromság templomba. Az ezredforduló küszöbén Lovranban még megérinhetjük a régmúltat.

Az ódon kiskocsmák, vagy tengerparti kis éttermek, de az elegáns resztauráltak asztalaira a Lovran mögött meghúzódó falvakban gazdálkodók kertjeiből és szőlőiből eredeti hazai specialitások kerülnek: prsut /különleges dalmát füstölt sonka/, juhsajt, bor, füge, szőlő. És híres a lovrani cseresznye, ami a monda szerint a Földközi-tenger másik partjáról, Franciaországból került ide. A táplálkozási hagyományokat a magánházaknál kínált vagy a népi ünnepeken feltalált ételféleségeken keresztül ismerhetjük meg. Legismertebb ünnep Lovranban a "Marunada". Igazi lakoma az

inyenceknek. Amikor régi receptek szerint készített gesztenyes süteményeket és édességeket kínálnak. A gasztronómiai kínálatban elkerülhetetlenek a tenger gyümölcsei: halak, rákok, kagylók. Mindig frissen és szakértelemmel elkészítve.

Hagyományápolók Lovranban a nyári halászünnepségek is. A parton hajnalig tart az ének és a tánc. Más egyéb vigasságok, valamint a szabadtéri hangversenyek és a tél közepén megrendezett farsangi felvonulás szórakoztatja az idelátogatókat.

A festészet Lovran művelődési életében a "sejteig hatol". Akik szeretnek nyugodt körülmények között képet vásárolni, térjenek be egy hangulatos galériába. A különböző művészeti ágak, minden kő, címer, felirat vagy ódon tengerparti részlet Lovran dicső múltjára emlékeztet. Aki megpróbálja felkutatni a titkokat, mindig rábukkanhat egy újra. De Lovran soha nem fogja feltárni egyszerre az összes titkát.

Bíró László

versei

Csíkókká fésült hajnal

a holnap már
hasadozik versképeimben
percek peregnek a csapból
furcsa leves ez
rákok rotyognak az idő nagyüstjében
forrnak az emlékek is
a felhők most csíkókká
fésülik ezt a hajnalt
majd megjössz
s a megterített tájon
hirtelen elébed öntöm vágyaim

Méhek mellkasomban

hófehér lelkem magamra kapom
a szemem előtt himbálódzó szövegből
nyakkendőt kötök
majd elindulok
érezem valami asszony-illatú desodor
szüntelen szórja agyamba a szerelmet
virágról virágra száll az ábránd
édesedik a helyzet
mellkasomban millió méh a remény
meglátlak
tények torlódnak a csönd-csúcsforgalomban
s a lét göröngyös útján
feléd döccen a szívem

Horváth Jenő

versei

Átváltozás

Nélküled
Időbe
süppedő
arctalan
Csend vagyok.

Veled a
Lélekben
oldódó
parttalan
Hang vagyok

Sorokba mélyítem

Sorokba
mélyítem
lényegem,
míg ihletem
üllőjén
kovácsolt
rímekben
öregszem

Örökre szívedben

Szívedben
sokáig
arcomat
reméltem;
egy napon
arcomat
szívemre
cseréltem

Napok ívében

Napok
polcain
gyűlnek az
emlékek
torzói.

Hónapok
homlokán
meghasadt
álmokkal
fodroz a vágy.

Léleknek
lombosodó
csendjében
elmosódom
napjaim
ívében.

Magyari Barna

versei

Keltetőgép az ölelés

a harmónia-hivatalban
a csók nyálméddel írott kérvény
combod tornácán meg-megáll
majd elindul fölfelé az élmény

két fehér tojás a melltartód
gyorsított keltetőgép az ölelés
bimbóidról madár száll fel
szememben mámor lebegés

a forró éjben eljönnek mind a magvak
órákon át etetjük a madarat
majd leül a helyzet s mi puha párnák leszünk
a félhomály fara alatt

Véredényemben hordom
az édent

egy gémkapocssal összetűzöm a nyarat
szoknyáid élménydús iratok
az emlékezetben nincsen etikett
így megint hajlataidból ihatok

testnedvekben pácolódik az éj
csípődön puhul a csönd
combodtól combodig hajózik a kéj
majd fölkiált: föld

ágyban és agyban nagy az összhang
az öröm az erkölcs nyelve alá dugja a szégyent
naponta rendszeresen belőled eszem
a mámor-menzáról véredényeimben hordom az édent

A szív szögfüggvénye

későre jár már hálóingben a harmat
a parkban a fotoszintézisről is lekerül a kabát
a metafizika kis kanalakban hordja át
a Berettyón az éjszakát

síkban és térben árad az érzés
furcsa geometria az édeni kikelet
szétnyitott lábakkal állsz mint egy körző
s a szív szinuszt megszerkesztem veled

majd harmónia húzza a hintót
ölelésünk gyönyörű fogat
esténként mozgalmas az amor-alvilág
nász-nindzsák rabolják ki spermatobankomat

Kipréselt rímek

1.

Egri bor a honlapom

palackban van a lényeg
örülnek a legények

történelmi e viszony
egy pohárral megiszom

egri bor a honlapom
látom már a honlapom

2.

Opusz helyett borbusz

garatomból mamár nem indul opusz
helyette borbusz viszi a híreket
és az izgága alkohol utasok
szívemre színes szalagot hintenek

Németh Erzsébet

Áldd meg!

Áldd meg Uram hallgatásainkat,
a lelkünkben fehérülő csendet,
a hófúvásban elakadt utat,
mely nem vezet vissza a szerelemhez.

Reménykedésben telnek az esték,
fenyőfa-magányunk sokáig zöld...
De csillagokba szöktek az álmok,
és hány barátot nyelt el a föld?

Áldd meg Uram hallgatásainkat,
a hófúvásban elakadt csendet,
a lelkünkben fehérülő utat,
mely visszavezetne a szerelemhez!

D. Kovács Éva

Napisten oltárán

A Püski kiadó gondozásában jelent meg D. Kovács Éva könyve, amely a magyar teremtés-mitoszt éneklő meg mesésen szép magyaros verseléssel.

Az Előszóban Dr. Ujváry Zoltán egyetemi tanár a következőket írja: "A néphagyomány ősi elemeivel átszőtt történet a Kalevala teremtés-runóinak* magyar lelkiségben gyökerező alkotása." /** Runók: finn népi epikus énekek*/

Elgondolkodtató kísérletnek lehetünk részesei ha elolvassuk a könyvet. A magyarság ősi mitosz-világáról nagyon keveset tudunk, de amit tudunk azt is elkötyavetyéljük, nem-törődöm módon elhallgatjuk, mintha szégyenkeznünk kellene ősi életmódunk, ősi kultúránk miatt. A kereszténység felvételének kétségtelen előnyei mellett, hátránya volt az, hogy ősi emlékeink elvesztek, semmivé égtek az erőszakos hittérítési törekvések által.

D. Kovács Éva költő nagy érdeme, hogy lírába hajló epikus elbeszélő költeményében megpróbálta rendszerbe foglalni töredékes magyar mitosz-világunkat. Regcinkre, mondáinkra épített meseelemekkel átszőtt alkotása eredetiségében, méreteiben, archaikus formaiságában nem mérhető össze a Kalevalával, de figyelmünket felhívja, szívünket megdobogtatja. Biztatom D. Kovács Éva költőt, hogy teremtsen nekünk egy magyar Vejnemőjment, gyönyörűen zengő kantelet és egy magyar Szampót /csodamalmot/, amely egyik oldalon kiőrli ősi múltunkat a homályból, a másik oldalon kiőrli magyar önmagunkat, hogy végre a nagyképű európaiság és kozmopolita szemlélet mellett észrevegyük, hogy elsősorban magyar emberek vagyunk, magyar kultúrával, és csak a harmadik oldalon öröljön pénzt, de ott sokat, hogy jusson a költőknek is kenyérre, ihletre, múzsákra.

A könyvben eszperantó fordításban is közlik a költeményt, a fordítás Papp Tibor tollából származik.

Németh Dezső

Részlet a Napisten oltárán c. versből:

Arany Nap öntözi virágos meggyfáját,
Magor ölelgeti Tündér Ilonáját.

Rablott felesége mátkája lett neki,
"Ki apád? Ki anyád?" egyre kérdegeti.

"Mondd, hogy hol születél, hogy ilyen szép lettél,
hogy arany hajadba gyöngykoszorút tettél?"

"Nem anyától lettem, rózsafán teremtem,
Virágok ünnepén hajnalban születtem.

Tündérleányokkal virágszedni mentünk,
áldott Nap csókjától ilyen szépek lettünk."

Pirosló hajnalban, ezüst fenyők alatt,
Temise pirulgat Hunor csókja miatt.

Az meg kérdegeti "Ki atyád? Ki anyád?
Vajon merre lehet gazdag szülőházad?"

"Nem anya szült engem, könnyű ködből lettem,
újhold éjszakáján tópartján születtem.

Leánybarátimmal virágszedni mentünk,
áldott nap csókjától ilyen szépek lettünk."

A büszke leányok feleségek lettek,
lassan megbékéltek, gyermekék születtek.

Nemzedékek nőttek, dolgos néppé váltak,
a magyar Magornak s Tündér Ilonának

lett egyenes ága, ékes gyöngyvirága.
Míg a másik nászából más nemzet kelt szárnya.

Temise és Hunor nemzett harcos népet,
az egykoron hős hun és kun nemzetséget.

...
Keljen Apám, keljen Anyám
Mert megjöttek a regösök!
Régi rege róla.
Régi rege róla.

Bíró Ida

Bonyhád

Karácsony

Hópihe lebben
fagyok köldökén.
Acélos halomra
szikrát vet a fény.

Páncélos inget
ölt a világ.
Tű hegyü nyilakat
mozgatnak a fák.

Csípős nyelvvel öltöget a szél.
Karácsonyi bölcsőt ringat az éj.

Németh Erzsébet

verselemzés

Sinka István: Bihari táj

"Nagyanyáim s szépanyáim
lelke dalolt nekem a pusztán,
hogy keljek föl a virágok közül
s induljak el e dalok jussán."

-Sinka István-

A korán árvaságra jutott Sinka István életének első, csaknem négy évtizedét a bihari pusztákon töltötte. Őseinek foglalkozása maradt rá: a pásztorkodás. Emberré és költővé válását meghatározta ez az életforma. Ő benne élt a természetben, a természet pedig őbenne élt tovább. Nincs a magyar irodalomban a Fekete Bojtáron kívül más író vagy költő, aki ennyi időt töltött volna a természethez "béklyózva". Mégis szabadon, szárnyalón!

A szegénységben is állandóan gazdagodott lelkileg, értelmileg, emberileg. Ott ismerkedett meg néphagyomány értékeivel, a hiedelemvilággal, a népi énekekkel és balladákkal. Míg nem a pásztorbot kezében jogarrá változott ... s irodalmunk egyik uralkodó egyénisége lett.

Az 1937 őszén Pestre költözött (itt magát még idegennek, bezártnak érző) költő a csodás, varázslatos bihari tájra gondol e vers megírásakor. Kormos István szerint kezdeti költészete "tudósítás a föld alatti Biharból".

A költemény megállapítással kezdődik, melynek mibenlétére nem tud pontos választ adni a szerző.

Hisz annyi minden lehet a hegyek alján! Kérdésekkel, találgatásokkal folytatja. Megbűvölhetette őt egy patak, a Körös, vagy egy csipkebokor, (Mózesi értelemben akár) s a szintváltó őszi fák. A lehetőségek másik része látomáson alapul. Angyalsereget vélt átrepülni Erdélyből, amikor a béli hegyek tiszta időben fölragyogtak. (Vallási vonatkozásban az égiek szolgáit, hírnökeit látta.) "Virág-haranggal" üdvözölte őket. A gonosz szél azonban "elhajszolta" a látomást. A költő magára maradt a tájban. A harmadik versszakban kiderül, hogy "most" és "itt" (elszármasztván a régi tájról) teszi föl kérdését a költő: meghagyta-e neki a szél, az idő "a végtelen Bihar ragyogó réteit?"

Tünődve megállapítja: nem számít mi történt, mert amíg ő él, szívében ott ragyog az emlék.

A vers három hétsoros versszakból áll. Rímelése: abcbdd. Elsősorban a kéltői jelzők, igék dominálnak a vesben. Előbbiek hangulatossá, színessé, ugyanakkor talányossá teszik, utóbbiak elevenséget, mozgalmasságot, sokféle történést sugallnak, s magukhoz ölelelik a szép metaforákat.

A költemény az Élet 1938 áprili 24-e számában jelent meg, majd a Vád című kötetben 1939-ben.

A Helyszín mint emlék és múlt: a bihari táj.

Jellemzői: sokszínűség, varázslatosság, csodálatosság, bibli-kusság.

A vers utolsó harmada a jelen, mint tárgyi valóság.

(Már nem számít a múlt elvesztése, mert amíg él, az emlék is él szívében.)

Szerkezeti vázlat: 1. Megállapítás

2. Kérdések mint lehetőségek

A lehetőségek:

valóságosak

látomásos

3. Szerterfeszlik a látomás

4. Elkerülve a tájról újabb kérdés

5. Megállapítás

Oláh András

Stációk

1.

Még arcunkba világít a betlehemí csillag.

2.

Megfertőzték örömről: kifosztották,
felgyújtották a csecsemősírók jászolát,
s világra köpték véres mocskákat.
Testünkkel sebeztek halálra
a mellünknek feszülő fegyvereket.
De imakönyvekbe préselték szavainkat,
s keresztet ácsoltak a vérző gondolatnak.

3.

Szemünk tükrében megfeketednek a tárgyak,
hiánnyá olvad a keserűség,
s kormos mécslámgá józanodnak az álmok.

sorsok

Feljegyzések Petkes József képei alá

1.

csak a fák kígyókarjai
a csupasz térben
- mintha Laokoont ölelnék:
halott ágak szeretkeznek

2.

álmodból a reggel
kígyózó zöldje ébreszt
s a nap fészületlen sugarai
a burjánzó ágak között

Dr. Rudnai Gábor

Kafka: Kis mese

elemzés

Az állatmesék két részből állnak: történetből és a tanulságból. Kafka meséjének különlegessége, hogy a tanulságot nem az író, hanem a macska fogalmazza meg.

Az egér nem tud mit kezdeni a szabadsággal, megnyugszik, mikor falakat lát: önként fut bele a labirintusba.

Kafka: A per c. regényének hőse, Josef K., a Julius utcai bérház folyosóján bolyong úgy, mint egy labirintusban, míg végre megtalálja a bíróságot; egy hét múlva idézés nélkül, önként megy el ugyanoda. Amikor a kivégzőhelyre, az elhagyott kőbányába viszik, segítséget kérhetne, hiszen egy rendőr felfigyel rájuk.

"Az urak megtorpantak, a rendőr már-már megszólalt, ekkor K. erőszakkal húzta magával az urakat előre. Többször is óvatosan hátranézett, nem követi-e őket a rendőr; amikor pedig egy házsarok került közéjük és a rendőr közé, K. futni kezdett, s az urak kénytelenek voltak vele futni, bár nagyon kifulladtak."

Csak futása irányán kellett volna változtatnia... Nem ünnepelhette már meg a 31. születésnapját, nem lehetett utolsó kívánsága, mint a rendes bíróságok halálraítélteinek, utolsó szavaival sem a szabadságot élteti, mint a magasztos eszmék vértanúi.

"Akár egy kutya! - mondta K., s úgy érezte, szégyene talán még túléli őt."

Az eredeti labirintust Mínoész király megbízásából építette Daedalus a király bikafejű fia, a Minotaurusz számára, a szörnyeteg áldozatai fiatal lányok voltak. Kafka meséjében az egér önként sétál a csapdába, a Minotaurusz szerepét a macska tölti be.

A labirintus a manierizmusnak válik kedvelt jelképévé: a világ kiismerhetetlen és veszélyes, irányítója a sors, szerencse, végzet. Megnyugvást, menedéket, csak a magánéletben találhatunk. Ezt jelzi a cseh Comenius regényének címe is: A világ ütvészítője és a szív paradicsoma. A regényben Voltaire Candide-jának elődjét tisztelhetjük. És persze Kafkát is, akinek viszont éppen a kiútatlanság az alapélménye.

Az egér éppúgy beszámol a saját haláláról, mint Josef K. A mozgásérzet közvetítése is pontos: "a hosszú falak olyan gyorsan haladnak egymás felé" - leginkább vonaton érezzük úgy, mintha a szerelvény egyhelyben állna, az útmenti fák, póznák, állomások szaladnának.

A macska akár közlékenynek is nevezhető a Josef K.-t kivégző két pribékkal szemben, ők ugyanis csak egymással társalognak, az elítélttel nem. Az egér is elmondhatná, amit Josef K.: "Mostmár csak egyet tehetek: mindvégig nyugodtan megőrzöm mérleget értelemem."

Az egér a szabadságból fut be a falak közé, Josef K. a városból a köfőjtőbe, mindkét út a halálba vezet.

Érzelmek is csak az áldozatnak vannak: az egérnek /félttem; boldog voltam/ és Josef K.-nak; a macska és a két úr lelkivilága homályban marad. Josef K. felesleges kérdésekkel hozza zavarba kísérőit, akárcsak dr. K.H.G. a német őrt Örkény István egypercesében /In memoriam dr. K.H.G./.

Mióta világ a világ, van farkas és bárány, macska és egér, gyilkos és áldozat. Mit mondhat a "mérleget értelem"?

"Inkább egyenek meg a férgek,
Minthogy a férget megegyem."
/Krinthy: Struggle for Life/

Franz Kafka:

KIS MESE

/Tandori Dezső fordítása/

- Ó - mondta az egér -, a világ napról napra zsugorodik. Először olyan tágas volt még, hogy félttem, elfutottam, és boldog voltam, hogy végre jobbra-balra a távolban falakat láttam, ám e hosszú falak olyan gyorsan haladnak egymás felé, hogy ez már az utolsó szoba, és ott a sarokban a csapda, amelybe futok.

- Csak futásod irányán kell változtatnod - mondta a macska, és felfalta.

Rudnai Gábor

Halmérgezés

Egy tucatnyi halfaló
halt a haltól halhalált.
Egy légy is ott halt kihalált,
mert illatából inhalált.
Haláluk hallván a halnép
halul alig szólt,
tartott egy haláli bulit,
táncoltak ott hull-gullyt,
halipszót.
S mert a halban él a hála,
társaik nemes halála
hősi tettként, száz alakban,
mondaként él a halakban,
s megáldották azt a hallét,
így lett a halból halhatatlan.

Pozíció

Sarkantyúkon
vagy tyúkon
elmege,
s nem is kukorít Ez-meg-az.
Minél magasabb a szemétdomb,
annál feljebb
kerül a kakas.

Rudnai Gábor

A nyúl meg a tű

Egy nyúl elnyúlt a fűben,
mint cérnaszál a tüben,
de itt a fű a cérna,
s a tű a fűbe hullva
hegyét a nyúlba szúrta,
tővig szaladt acélja.
A nyúl a tűt kikapta,
dühében földre csapta,
megesküdött, hogy akta
lesz az ügyből, mert nem állhat
ily sérelmet semmi állat,
és oktalan,
sőt jogtalan,
az alulról jött bíráló.

A nyúl tehát panaszra ment.
- Nem ülhet össze parlament,
ne szidd a vádlott szakrament-
umát,
dumát
hallottunk bőven, ám a lényeg:
ki hagyta ott e furcsa fémét?
Majd paragrafust keresve
szólt a bíró: ily esetre,
hol se rossz szándék, se bosszú
nem forog fenn, bármi hosszú,
bármilyen hegyes tű szúr is,
mit se mond a corpus iuris.

Bűnjel volna, ott a tű,
megtalálhatnád a fű
rejteken, de méltó döntést
hogyan hozhatnánk? Feljelentést-
nem hiába volt nagy szellem,
bár nem tudja rajta kívül senki-
szóval, feljelentést kéne tenni
ismeretlen tettes ellen.

Futott a nyúl, hogy meg sem állt,
a sok futástól reszketett a térde,
sőt felment a vérnyomása,
de, sajnos semmit sem talált,
nem volt se tű, se égi-földi mása,
bár a rétet tüvé tette érte.

Azóta mindenki gyanús.
Köt vagy horgol,
vagy csak horkol
és szakállá szúr,
ott a nyúl,
a rétet esze,
ő a vakok vátesze,
pőről, beszél,
milyen veszély:
minden bokorban ott lapul
az ellenség keze!

Dorgatórium

Baráti Molnár Lóránt: "QUO VADIS, DOMINE?!" c.
füzetéhez.

A Lant c. folyóirat szerkesztősége elismerte Baráti Molnár Lóránt győri költő tehetségét, folyamatosan közöljük verseit. Úgy gondoljuk, hogy egy folyóirat részéről ennél nagyobb elismerés alig adható. Éppen ezért érthetetlen, sőt megdöbbentő az, hogy BML: QUO VADIS, DOMINE?! c. füzetében, miért közöl valótlanosságokat: (a Lant, 1999/2. Németh Dezső költő-grafikus-főszerkesztő: "Sappho, Vergilius, Weöres óta ilyen érzékletesen, költőien még nem írtak verset a szexről;") Bárki ellenőrizheti, hogy ilyent sohasem írtam, és nem vagyok ráutalva arra, hogy bárki fogalmazványát magamnak tulajdonítsam, mert hülyeségeket én is tudok firkálni, ha akarok. Nem beszélve arról, hogy nem vagyok grafikus, és egyéb titulusokra sem tartok igényt.

Nem úgy, mint a "kováchay kováchok": a Délibáb-kergetők, akik papagájkodásaikkal, örökös öndicsérgetéssel és dicseretéssel veszik körül magukat. Utálatos dolog. Nemkülönben az apró hazudozások és önmutogatás. A szerény kis költészet nem lesz nagyobb azáltal, ha ismert vagy elismert nevekre hivatkozva akarunk nagyobbá válni. (Az ismert vagy elismert neveknek nem rólunk, ND és NE-ről van szó!)

De ez az ő dolguk.
Baráti Molnár Lóránt-nak nem kellene követni ezt a stílust, külső sugallatra sem, mert tehetségét igazolják versei.

Nem kellett volna pl. Németh Erna /Erzsébet/ nevében írni a következőket: (- pesti lap 99/4. számában: "a győri költő akár a József Attila-díjat is megérdemelné; egyesíti az "ösmagyar" lírát a "nyugatos" költői látásmóddal; megújítja, "asszimilálja" nagy elődei, főleg Ady költészetét...") Németh Erna ilyen badarságot sohasem írt! Ez a szöveg annál inkább sem igaz, mert a Lant 99/4. száma még megsemmisít a füzet kiadásának időpontjáig.

József Attilát idézem: "Te jól tudod, a költő sose lódit: az igazat mond, ne csak a valódit, ".
Az a költő, aki elveszti hitelességét, egy végleges megínérésnél igen könnyűvé válhat, akár a tollpihe, amit fölkap a szél és elviszi a nagy-sehovába.

Nem ártana ezt fontolóra venni!

/De különös költői megnyilatkozás az is, hogy -az Előszóban - édesanyja erkölcsi intelmei ellenére- a vallásos versek között (amit a szerkesztő: Bornemisza Attila Art-díjas költő, és a lektor: Ihász-Kovács Éva Nemzetközi-díjas költő sem vettek észre, vagy helyénvalónak találtak), szemléletesen és "tehetségesen" leszopátja a műzsáit, akiknek nevét is közli az első oldalon. A költő az "Ima hozzátok..." c. költeményében elég jól nyelvel, de a műzsáknál hogyan nyelvelt, arról szemérmesen hallgat! /

Lejegyezte: Németh Dezső, nem Nemzetközi-díjas, nem Art-díjas, nem József Attila-díjas, nem Kossuth-díjas, továbbá nem Hülyeség-díjas, és nem Országos Főhazugság-díjas költő.

Lelkes Miklós

Szegletek

Ez árucikk, az árucikk.
Szájából kilóg bárgyún a csikk.

Kopott kabátba bú a bú.
A lelkek mélyén háború.

Szemekben elrejtett a könny,
de harsog a plakátözön:

vedd meg, vidd el, ó, el ne késs,
ez kitűnő, az meg mesés,

ezzel cár vagy, azzal király,
amazsal meg nem fáj a fáj!

A szél siet, az ég siet,
csövekből közöny sistereg,

s közöny - az ül a szíveken.
E színes világ - szintelen.

Ez árucikk, az árucikk.
Szájából bárgyún kilóg a csikk.

Csillagok lehullt tetemén
kutat a kigyúlt lámpafény.

Siet a szél, siet az ég,
siet az új rabszolganép.

Éjbe süllyedő nagy falak
mögött majd álmok alszanak.

Álmok: szívből kibú a bú,
lélekmélyből a háború,

de most csak a pokol nevet,
s még az emlék is mérgezett,

s a szeglet, ahol írom én
e verset, csak a nincs remény

tanyája, komor, hallgató.
Kurjant egy pálinkás lakó,

bánattól víg, mert beszszelt,
s igazsága is elszelelt.

Konok képernyők hirdetik:
ez árucikk, az árucikk,

Prókátor Pál, Furfang Benő
megvehető, bérelhető

és lehetsz Csilicsali cár
vagy elegáns Tolvajkirály.

Galambraj száll a holdra át.
Halkul a papagájvilág.

Éjbe süllyednek nagy falak.
Az új rabszolgák alszanak,

de álmukba bebú a bú:
véres, lélekmély háború.

Kulimár János

Hópelyhecske

Soha sem szűnő nyárból
tör rám egy régi kép,
ragyog vissza, mint
fény a mészköszirtokról.

Ha lázálmok borúja
hamuként egemre száll,
tengernyi ármány fölött
egy hópelyhecske vár.

Gyúlnak fények, szőkék
és kékek öle melegén.
Várom a hajnalt, mely szívébe
lopja a dalt és ott ébredek én.

Benne összhangra lel
óceán kékje és füvek zöldje.
Ha átkarol, keble pihentet,
mint nyugalmak völgye.

Hívhatnak szelíden
izgató-pajkos ábrándok,
árnyán szép kertemnek
mégis csak rá várok.

Lehet majd bús, zord
és hideg a tél,
de most mint a repkény,
futok titkon a szerelméért.

Csillogó szemem felissza és óvja
pázsit-oltárok szent helyét,
s örökre megőrzöm a
boldog szerelmek rejtekét.

Míg őt hallgatom,
ájultan tisztelem majd a szót,
és özikék alázatával kérek
Istenemtől számára minden jót.

Németh Erzsébet
Jézus-születés

Égi csoda ma még, bibliai álom,
indul a pásztornép, a három-királyok.
Hozsanna, hozsanna visszhangzik az égig...
Holnap a keresztfán Krisztus szíve vérzik.

Fizessen elő a Lantra! Egy évre postaköltséggel együtt mindössze 400 Ft. Az előfizetési díjat postautalványon a szerkesztőség címére kell elküldeni. Lapunk nem nyereséges kiadvány, ezért a közölt művekért szerzői jogdíjat nem fizetünk. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Fiatal, tehetséges szerzők színvonalas írásait várjuk, egy bemutatkozó levél kíséretében!

LANTRA

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Németh Dezső
Olvasószerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség: 1211 Budapest
Ady Endre út 5. III/10.
Telefon: 277 7196
Telefon/fax: 277 5309

Kiadja a Tinódi Klub
Felelős kiadó: Németh Dezső
Szerkesztés-tördelés, sokszorosítás a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

Bayer Béla

versei

**Gyermekkrisztusok
ígéretével**

Jöttök, kart karba fűzve -,
gyöngyházhomlokú hajnalon.
Kibontott hajatokkal babrál a szél,
kacajotoktól részegül a reggel.
Frissek vagytok, akár az illanó szeretők,
s mert szemeitekbe a csillag háltni jár,
tűzel a tekintet.

Jöttök födetlen arccal, tudva, nem kár a szó,
nem kár a szerelem, hogy a körülményeket okolni
felesleges, hisz csak röptében születik a lélek,
s csak tárgyak viselnek elvont jelentést.

Jöttök teremtetésekre büszkén,
mint angyalarcú anyám egykoron.
Öletekben tűzhelynyi fészek,
gyermekkrisztusok ígérete.

Úgy jöttök ringón, jambikusan,
oldódik csókotoktól tér, idő,
ölelések száműzi a halált,
a fejfák rettenetét, hogy arcotokban
végül, önmagunkra lelünk.

Karácsony készül

Betoppant. Itt a december.
Zúzmara ül a fákra.
Dacos barázda emlékezik
a kalászlöbencű nyárra.
Szotyog a hó. Alkonyul.
Feslik az égi dunna.
Rögök ölében mag pihen,
mintha aludna.
Karácsony készül
angyalruhásan,
a havon csillag-virág,
elindul lassan
a három királlyal
kezébe olajág.